

В центрі уваги – правописна ситуація в Україні

Наявність науково обґрунтованого, нормативного й стабільного правопису, а отже і його розроблення за участю НАН України матиме важливе значення для утвердження державного статусу української мови, забезпечення усього мовного, культурного й інформаційного розвитку Української держави та її стабільності в цілому.

Всебічному розгляду цього суспільно актуального питання й виробленню ефективних заходів, спрямованих на його вирішення, було присвячене засідання Президії НАН України з порядком денним «Шляхи стабілізації правописної ситуації в Україні». Із доповіддю виступив директор Інституту мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України академік НАН України В.Г.Скляренко. В обговоренні доповіді взяли участь академіки НАН України В.М.Геєць, І.М.Дзюба, М.Г.Жулинський, Г.П.Півторак, П.П.Толочко, члени-кореспонденти НАН України С.Я.Єрмоленко, Н.Ф.Клименко, В.В.Німчук, керівники мовознавчих установ НАН України й кафедр вищих навчальних закладів Міністерства освіти і науки України.

Доповідач, співдоповідачі і промовці відзначили, що за всі роки незалежності України не вдалося забезпечити стабілізацію правописної ситуації в Україні, виробити виважені принципи її оцінки й визначити необхідні зміни в чинному правописі. Серйозною причиною такої ситуації стала й неефективність роботи Української національної комісії з питань правопису, надто чисельної й сформованої без урахування передового досвіду в цій справі тих країн, де правописні комісії створені й працюють виключно на професійній основі. Зокрема, саме через чисельність й недостатню фаховість Комісії не вдалося жодного разу провести її засідання в повному складі і прийняти легітимне рішення.

У доповіді та більшості виступів з її обговорення констатувалося, що Національна академія наук України має достатній науковий потенціал для розв'язання цих проблем і спроможна сформувати ефективний склад Комісії,

що працюватиме на базі Національної академії наук України із залученням найкращих фахівців провідних мовознавчих кафедр вищих навчальних закладів країни. Назріла необхідність створення саме такої академічної Комісії й затвердження Положення про неї, яке передбачатиме провідну участь Академії наук в оцінці й визначенні необхідних змін у чинному правописі та підготовку науково виважених пропозицій Урядові України щодо їх затвердження.

Підбив підсумки обговорення президент НАН України академік НАН України Б.Є.Патон. Він відзначив, що Національна академія наук України має достатній науковий потенціал для обґрунтування тих правописних змін, які дійсно конче необхідні, й тому саме на Академії наук лежить історична відповідальність за долю української мови та її правопису. Враховуючи, що проблеми українського правопису дуже непрості, торкаються буквально усіх сфер життя, включаючи і політичну, вирішувати їх треба досить обережно, виважено, з урахуванням не лише досягнень мовознавства, але й думки соціологів, політологів, правників – всіх, хто вивчає прикладні, суспільні й правові аспекти застосування мови. І цю роботу Академія готова здійснювати кваліфіковано й відкрито, у тісній співпраці з найбільш авторитетними вченими – фахівцями в галузі правопису мовознавчих кафедр закладів Міністерства освіти і науки, а також Академії педагогічних наук.

За підсумками обговорення питання Президія НАН України прийняла постанову, якою затверджено запропонований склад Комісії з питань правопису, Положення про неї й визначено першочергові й перспективні завдання діяльності Комісії.

Враховуючи важливість та актуальність зазначеного питання, друкуємо наукову доповідь академіка НАН України В.Г. Складенка.